

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci žalobkyně: **H. K.,** zastoupené Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem se sídlem Plzeň, Františkánská 7, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, č. j. 14 Az 452/2003 - 23 ze dne 18. 3. 2004,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadla žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) nadepsaný rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-4050/VL-11-04-TZ-2003 ze dne 12. 9. 2003. Tímto rozhodnutím byla žádost stěžovatelky o udělení azylu podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (azylový zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „azylový zákon“) zamítnuta jako zjevně nedůvodná, neboť stěžovatelka přišla ze státu, který Česká republika považuje za třetí bezpečnou zemi. Soud dospěl k závěru, že žaloba nebyla důvodná. Správní orgán podle něj zjistil dostatečně skutkový stav věci a věc náležitě posoudil. Měl za prokázané, že stěžovatelce nic nebránilo podat žádost o azyl v Polsku, přes jehož území asi deset hodin projížděla a s jehož celníky se setkala. Správní orgán podle soudu předložil dostatek důkazů o tom, že Polsko lze považovat za bezpečnou třetí

zemi, a protože nebylo prokázáno, že v případě stěžovatelky tento stát nelze za takovou zemi považovat, byly podle něj splněny podmínky pro rozhodnutí o zamítnutí žádosti stěžovatelky jako zjevně nedůvodné ve smyslu § 16 odst. 1 písm. e) azylového zákona. Z uvedených důvodů krajský soud v souladu s § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), žalobu jako nedůvodnou zamítl.

V podané kasační stížnosti stěžovatelka napadá rozsudek krajského soudu v celém rozsahu z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Naplnění důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. spatřuje v nesprávném posouzení právní otázky soudem, a sice zda je možno na její případ vztáhnout § 16 odst. 1 písm. e) azylového zákona. Je totiž přesvědčena, že neměla v Polsku reálnou šanci o azyl požádat. Pokud by požádala o azyl v okamžiku vstupu do Polska, nebyla by zřejmě do země vůbec vpuštěna. V průběhu cesty nebylo možno žádost o azyl podat, protože autobus zastavil pouze jednou, a to na odlehlém místě, kde nebylo vůči komu takový úkon provést. Na hraničním přechodu s Českou republikou proběhla pasová kontrola velmi neformálně, takže ani zde neměla reálnou šanci o azyl v Polsku požádat, a proto tak učinila až v České republice. Naplnění důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. stěžovatelka spatřuje v tom, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování, a na základě takto zjištěného stavu nebylo možno ve správním řízení o udělení azylu spravedlivě rozhodnout. Žalovaný podle stěžovatelky nerespektoval její situaci, že jako účastník azylového řízení měla jen velmi omezené možnosti pro zajištění důkazů o perzekuci v domovské zemi, když krajský soud tuto skutečnost nechal zcela bez povšimnutí. Naplnění důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. spatřuje stěžovatelka v tom, že soud nesprávným způsobem posoudil právní otázku, zda správní řízení netrpělo procesní vadou. Stěžovatelka je přesvědčena, že i v případě, kdy neuvedla konkrétní skutkové důvody pro svá tvrzení o porušení procesních pravidel, měl krajský soud přezkoumat správní rozhodnutí a řízení z hlediska dodržení procesních předpisů. Žalovaný se měl porušení procesních pravidel dopustit minimálně tím, že nedostatečným způsobem provedl dokazování ve věci. Shledává rovněž rozpor rozhodnutí s § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Stěžovatelka nesouhlasí ani se způsobem, jakým se soud vypořádal s tvrzením žalovaného o neexistenci překážek vycestování. Soud podle ní přehlíží, že stěžovatelka nepovažuje svůj návrat do domovské země vzhledem k chybějící ochraně ze strany policie za bezpečný. Na Ukrajině jí hrozí nebezpečí mučení, nelidského a ponižujícího zacházení. Po zjištění státních orgánů, že požádala v České republice o azyl, bude stěžovatelka podrobena persekuci, resp. administrativní šikaně ze strany milice a dalších státních orgánů, přičemž v této souvislosti odkázala na Zprávu MZV USA o dodržování lidských práv za rok 2002. Stěžovatelka se tedy domnívá, že splňuje zákonné podmínky pro přiznání překážek vycestování, kterými se žalovaný ani soud v odůvodnění svých rozhodnutí nezabývaly. S ohledem na uvedené důvody stěžovatelka navrhla Nejvyššímu správnímu soudu, aby kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Zároveň požádala o přiznání odkladného účinku její kasační stížnosti, neboť potřebuje být nadále přítomna v České republice, aby mohla uplatňovat svá procesní práva u soudu.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že důvodem žádosti stěžovatelky o azyl byly problémy s jejím manželem, který ji vyháněl z bytu a odmítal ji živit. Do České republiky stěžovatelka přicestovala z Ukrajiny autobusem přes Polsko. Na ukrajinské straně hraničního přechodu s Polskem řidič vzal pasy a odnesl je ke kontrole, na polské straně celník vešel do autobusu a kontroloval doklady. Stěžovatelka potvrdila, že se osobně setkala s polskými celníky. Přejezd území Polska trval asi deset hodin. Během cesty měli v Polsku

dvě zastávky, a to na čerpacích stanicích, kdy stěžovatelka vystoupila z autobusu na toaletu. V Polsku nepožádala o azyl, neboť měla vízum do České republiky, kde má i své přátele. Stěžovatelka však potvrdila, že jí nic nebránilo vystoupit z autobusu a požádat o azyl v Polsku. Na hranicích s Českou republikou pak jak polský, tak český pohraničník vstoupili do autobusu, kde zkontrolovali doklady a zavazadla. Stěžovatelka potvrdila, že v Polsku neměla žádné konkrétní potíže s tamními orgány, soudy či policií a nikdo jí tam nebránil ve volném pohybu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem v rozsahu důvodů uvedených v kasační stížnosti, avšak shledal, že kasační stížnost není důvodná.

Podle zjištění Nejvyššího správního soudu v daném případě byly dány důvody pro zamítnutí žádosti stěžovatelky jako nedůvodné z důvodu uvedeného v § 16 odst. 1 písm. e) azylového zákona. Ve správním řízení bylo dostatečným způsobem zjištěno, že stěžovatelka přišla z Polska, tedy ze státu, který lze považovat za třetí bezpečnou zemi ve smyslu § 2 odst. 2 cit. zákona, a naopak nebylo prokázáno, že v jejím případě Polsko za takovou zemi považovat nelze. Pokud jde o námitku, že stěžovatelka územím třetí bezpečné země pouze projížděla a že neměla reálnou možnost zde požádat o azyl, odkazuje Nejvyšší správní soud na svou konstantní judikaturu vztahující se k právní úpravě azylového řízení před novelou azylového zákona provedenou zákonem č. 2/2002 Sb. Z ní vyplývá, že cizinec má o azyl požádat v třetí bezpečné zemi, jíž při cestě do České republiky byť jen projížděl, nebyl-li fyzicky omezen v možnosti zde o azyl požádat, neboť právo na azyl není právem na výběr země, kde by žadatel o azyl chtěl žít. Azylové řízení je do značné míry založeno na principu, že cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi má o azyl požádat vždy již v první zemi, v níž má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a v níž budou garantována jeho základní práva a svobody (srov. judikát Nejvyššího správního soudu uveřejněný pod č. 18/2003 Sb. NSS). Cizinec tedy měl i za účinnosti původního znění azylového zákona o azyl požádat v třetí bezpečné zemi, jíž projížděl při cestě do České republiky a v níž nebyl fyzicky omezen v možnosti o azyl požádat. Tento princip platí po změně dikce § 2 odst. 2 azylového zákona provedené zákonem č. 2/2002 Sb. tím spíše. Závěr o tom, že Polsko je třetí bezpečná země ve smyslu cit. ustanovení a že stěžovatelka měla při jejím průjezdu příležitost o azyl požádat, má oporu ve správním spise, mj. i v tvrzení stěžovatelky ve správním řízení. Na tom nic nemění ani argumentace stěžovatelky uvedená v kasační stížnosti o nebezpečí zamezení vstupu do Polska v případě žádosti o azyl na ukrajinsko-polské hranici – o azyl totiž mohla požádat nejen tam, nýbrž též na polsko-české hranici, kde se rovněž setkala s polskými úřady. Stěžovatelka ve správním řízení potvrdila, že jí nic nebránilo, aby v Polsku požádala o azyl, že jí nikdo nebránil svobodně se v Polsku pohybovat a že neměla žádné problémy s tamními státními orgány. Rovněž skutečnost, že v místech, kde autobus v Polsku zastavil, se nenacházel žádný správní orgán, jež by byl připravený přijmout její žádost o azyl, není z hlediska posouzení aplikace § 16 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 2 odst. 2 cit. zákona relevantní; hodlá-li cizinec požádat v jiné zemi o azyl, musí být připraven překonat jisté překážky. Stěžovatelce nic nebránilo v době přestávky kontaktovat relevantní polské státní orgány, a to i když se zrovna v místě přestávky v době jejího uskutečnění nenacházely. Nejvyšší správní soud tak shrnuje, že žalovaný správní orgán dospěl ke správnému závěru, že v daném případě jsou splněny podmínky pro aplikaci § 16 odst. 1 písm. e) cit. zákona. Jsou-li ve správním řízení splněny podmínky pro zamítnutí žádosti žadatele o azyl jako zjevně nedůvodné, protože tato osoba přišla ze třetí bezpečné země, pak je nerozhodné, jaké důvody vedou žadatele k žádosti o azyl, resp. zda by tyto důvody, nebyly by-li splněny podmínky

aplikace § 16 odst. 1 písm. e) azylového zákona, mohly být relevantní z pohledu § 12 cit. zákona.

Shledáno rovněž nebylo naplnění důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., konkrétně že žalovaný provedl dokazování nedostatečným způsobem. Tuto námitku stěžovatelka dále nekonkretizuje, resp. pouze uvádí, že měla ve svém postavení omezené možnosti označit důkazy o své perzekuci. Podle Nejvyššího správního soudu je třeba mít za to, že hodlá-li žalovaný přijmout rozhodnutí podle § 16 odst. 1 písm. e) azylového zákona, musí být jeho dokazování zaměřeno na prokázání skutečností rozhodných pro aplikaci cit. ustanovení a nikoliv např. na prokázání skutečností rozhodných podle § 12 cit. zákona. Z rozhodnutí žalovaného, jakož i ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žalovaný si opatřil dostatečné důkazy ohledně toho, že podmínky pro zamítnutí žádosti stěžovatelky o udělení azylu podle § 16 odst. 1 písm. e) cit. zákona jsou splněny. Ostatně stěžovatelka sama ve správním řízení potvrdila, že v Polsku z autobusu dvakrát vystoupila a že jí nic nebránilo v možnosti požádat o ochranu podle tamního azylového práva. Rovněž splnění druhé podmínky, tj. skutečnosti, že Polsko lze považovat za třetí bezpečnou zemi, je v rozhodnutí dostatečně odůvodněno, mj. i s využitím informací o azylovém právu v Polsku a s odkazem na zprávy ministerstev zahraničních věcí České republiky a USA. Za takových okolností nelze považovat uvedenou námitku za důvodnou, neboť postavení stěžovatelky ve správním řízení na její schopnost a možnost předložit důkazy rozhodné z hlediska aplikace cit. ustanovení vliv mít nemohlo.

Dále stěžovatelka dovozuje existenci důvodu podání kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť soud se podle jejího názoru řádně nevypořádal s otázkou, zda správní řízení netrpělo procesní vadou. Nejvyšší správní soud předně poukazuje, že námitka porušení § 47 odst. 3 správního řádu není v kasační stížnosti žádným způsobem blíže specifikována. Po zjištění, že v odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí je uvedeno, které skutečnosti byly podkladem rozhodnutí podle § 16 odst. 1 písm. e) azylového zákona, jaké úvahy byly při hodnocení důkazů vedeny a na základě kterých právních předpisů bylo rozhodováno, neshledal soud tuto námitku stěžovatelky důvodnou. Vzhledem k tomu, že žalovaný správní orgán ve správním řízení provedl podle zjištění soudu dostatečným způsobem dokazování, jehož výsledky se promítly do odůvodnění správního rozhodnutí, není zřejmé, jakého pochybení se měl krajský soud dopustit, a proto Nejvyšším správním soudem nebyla shledána ani existence důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

K námitce nesprávného posouzení existence překážky vycestování Nejvyšší správní soud konstantně uvádí, že v případě, kdy Ministerstvo vnitra rozhoduje o zamítnutí žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 azylového zákona, je výrok o neexistenci překážek vycestování ve smyslu § 91 cit. zákona výrokem nadbytečným. Rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. e) cit. zákona nelze považovat za rozhodnutí o neudělení azylu ve smyslu § 28 tohoto zákona, neboť za takové lze považovat pouze rozhodnutí, kterým Ministerstvo vnitra rozhodne o neudělení azylu pro nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 téhož zákona po věcném posouzení důvodů tvrzených žadatelem o azyl (srov. judikát uveřejněný pod č. 409/2004 Sb. NSS). V rozhodnutí žalovaného výrok o existenci či neexistenci překážek vycestování obsažen správně není a krajský soud se touto otázkou správně nezabýval. Proto Nejvyšší správní soud námitce nesprávného posouzení existence překážky vycestování přisvědčit nemohl.

Nejvyšší správní soud s poukazem na výše uvedené tedy obdobně jako krajský soud dospěl k závěru, že žalobou napadené rozhodnutí bylo v souladu s § 16 odst. 1 písm. e) azylového zákona, ve vlastním řízení pak nezjistil naplnění důvodů kasační stížnosti, a proto kasační stížnost dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Vzhledem k rozhodnutí ve věci samé a rovněž s přihlédnutím k § 78b odst. 1 azylového zákona, podle něhož se cizinci, který předloží doklad o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku, udělí na žádost vízum za účelem strpění pobytu, nerozhodoval Nejvyšší správní soud samostatně o žádosti o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti.

Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 24. srpna 2005

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu